

۱۹۹۲/۱۵

بسم الرحمن الرحیم

سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری

بخش عمومی

www.ketab.ir

ترجمه و تالیف:

احمد رضا پاک‌باز مهرداد جباری

سرشناسنامه : جباری، مهرداد، ۱۳۵۸-
 عنوان و نام پدید آور : سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بخش عمومی / تالیف: مهرداد جباری، احمد رضا پاک‌باز
 مشخصات نشر : تهران: ترمه، ۱۴۰۰
 مشخصات ظاهری : ۳۰۶ ص.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۹۲۸-۶
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 موضوع : حسابداری — داده پردازی
 موضوع : ذخیره و بازیابی اطلاعات — حسابداری
 شناسه افزوده : پاک‌باز، احمد رضا، ۱۳۴۳
 رده‌بندی دیویی : ۶۵۷/۰۲۸۵
 رده‌بندی کنگره : HF۵۶۷۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۱۶۸۳۸

♦ نام کتاب: سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بخش عمومی
 ♦ تالیف: مهرداد جباری- احمد رضا پاک‌باز
 ♦ صفحه‌آرایی: انتشارات ترمه
 ♦ طراح جلد: انتشارات ترمه
 ♦ نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱
 ♦ ناشر: انتشارات ترمه
 ♦ تیراژ: ۱۵۰ نسخه
 ♦ چاپ و صحافی: گیلان مهر
 ♦ قیمت: ۱۵۰,۰۰۰ تومان
 ♦ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۷۸-۹۲۸-۶

دفتر فروش انتشارات ترمه و مرکز فروش شهرستان‌ها: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین- پلاک ۲۸۶، طبقه همکف

تلفن: ۶۶۴۱۷۳۴۶-۶۶۹۶۳۳۰۱

فاکس: ۶۶۴۹۶۶۲۸

برای اطلاع از نحوه خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وبسایت ما به آدرس زیر مراجعه فرمایید.

termeh_pub@yahoo.com

www.termehbook.com

بایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی است. نتیجه این عمل نادرست موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز بی‌آمدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت

[چاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی] بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

پیشگفتار

در تدوین ضوابط و استانداردهای حسابداری دو رویکرد کلی را می‌توان تصور نمود:

۱. رویکرد سودمندی در تصمیم

۲. کمک به ایفای مسئولیت پاسخگویی

که در بخش عمومی تا سال‌های قبل هدف از شکل‌گیری حسابداری ایفای مسئولیت پاسخگویی بوده لکن به تدریج و با مطرح شدن مباحثی از قبیل بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، قیمت تمام شده خدمات و فعالیت‌ها، استفاده از مبنای تعهدی در بخش عمومی و نیز مباحث نوین مدیریتی عملکرد در این بخش آثاری از رویکرد سودمندی در تصمیم نیز در تدوین دستورالعمل‌ها و استانداردهای ذیربط مشاهده می‌شود. به‌طوری که نیاز به اطلاعات مالی گوناگون در تصمیم‌گیری و نقش آن در تصمیم‌سازی‌های مدیریتی در سنوات اخیر چشم‌گیرتر شد. از سوی دیگر می‌توان گفت هدف از پیاده‌سازی حسابداری تعهدی و بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد پاسخ به نیازهای جدید نیز بوده است.

با توجه به اینکه نتیجه عملیات حسابداری از طریق گزارش‌های مالی برای استفاده‌کنندگان در دسترس خواهد بود لذا این گزارشات در حالت کلی به دو دسته گزارش‌های درون سازمانی و گزارش‌های برون سازمانی تقسیم می‌شوند. گزارشات برون‌سازمانی حداقل گزارش‌های قانونی لازم می‌باشد که طبق قوانین و مقررات باید به مراجع ذیربط ارائه گردد. از جمله این گزارش‌ها می‌توان به صورت‌های مالی اساسی، فرم‌های عملکرد بودجه‌ای و... اشاره نمود. گزارش‌های درون سازمانی که عمدتاً هدف از تهیه و ارائه آنها استفاده در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری می‌باشد، علاوه بر گزارش‌های قانونی سایر گزارش‌های مالی با جزئیات بیشتر به همراه تحلیل‌های مورد نیاز را شامل می‌شود. برای نمونه می‌توان به گزارش‌های متنوع در خصوص قیمت تمام شده خدمات و فعالیت‌ها، گزارش‌های مختلف در خصوص وضعیت اعتباری و روند مصرف اعتبارات، تجزیه و تحلیل هزینه‌ها و... اشاره نمود.

در تعریف حسابداری دولتی آمده است:

حسابداری بخش عمومی عبارت از بکارگیری نظام حسابداری در چارچوب قوانین و مقررات عمومی است. لذا در حسابداری بخش عمومی همان انتظارات عمومی از حسابداری از جمله شناسایی، ثبت، تلخیص، طبقه‌بندی و گزارش رویدادهای مالی برای استفاده‌کنندگان از این گزارش‌ها، در بستر رعایت قوانین و مقررات و جاهت می‌یابد. اما امروزه با گسترش حوزه‌های داده‌ای و ترکیب‌های مختلف داده، تنوع و گستره اطلاعات و گزارش‌ها به نحو چشمگیری افزایش یافته است که حسابداری به منظور پوشش جامع اهداف خود، لاجرم می‌بایست از ابزاری به نام فناوری اطلاعات استفاده نماید. از این‌رو در این مجموعه، سه مؤلفه حسابداری، قوانین و مقررات و فناوری اطلاعات درهم تنیده شده تا بتواند به نحو مناسب‌تری اهداف مدنظر را پوشش دهد.

بر همین اساس کتاب حاضر در سه بخش به شرح ذیل تدوین و تألیف گردیده است:

۱. بخش اول: مفاهیم مربوط به فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی؛ تاحدی که برای درک مطالب و پیشبرد اهداف ضروری است. مطالب این بخش عمدتاً ترجمه تلخیص کتاب Accounting information system (transaction processing and controls) اثر بوک هولز می‌باشد.

۲. بخش دوم: مباحث مربوط به حسابداری شامل کدینگ حسابداری و معماری حساب‌ها و نحوه صدور اسناد درهریک از رویدادهای مالی می‌باشد.

۳. بخش سوم: گزارشگری مالی است که با توجه به معماری حساب‌ها که در بخش دوم ارائه گردید با استفاده از یک ترازآزمایش نمونه صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه برای دستگاه اجرایی نمونه ارائه و نمونه‌هایی از انواع گزارش‌های مدیریتی که در حداقل زمان ممکن از سیستم قابل استخراج می‌باشد ارائه شده است. که البته لازمه آن طراحی حساب‌ها مطابق با مطالب بخش دوم می‌باشد. بدیهی است مسئولیت کلیه نارسایی‌های موجود به عهده مؤلفان بوده و کاستی‌های احتمالی با عنایت متفکرین و صاحب‌نظران قابل رفع خواهد بود. امید است این اثر گامی موثر، هر چند کوچک، در کمک به شفافیت و انضباط مالی کشور باشد.

مهرداد جباری

Email: t_parseh@yahoo.com

احمد رضا پاکباز

Email: pakbaz44@yahoo.com

فهرست مطالب

بخش اول. مفاهیم مرتبط با فناوری اطلاعات

فصل اول. سیستم‌های حسابداری و مدلی برای پردازش رویدادهای مالی

سیستم و ویژگی‌های آن.....	۴
سیستم.....	۵
انواع سیستم‌ها.....	۵
سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری.....	۶
حسابداری به عنوان یک سیستم.....	۷
حسابداری به عنوان یک سیستم فرعی.....	۱۱
هدف از مطالعه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری.....	۱۱
فعالیت‌های تصمیم‌گیری.....	۱۲
موضوعات تصمیم و سطح فعالیت.....	۱۳
طیف نیازهای اطلاعاتی مدیریت.....	۱۵
رویکرد سیستم‌ها.....	۱۶
سازمان.....	۱۷
رویدادهای مؤثر در یک سازمان.....	۱۷
منابع انسانی و کامپیوتری.....	۱۸
روش‌های حسابداری و اهداف آن.....	۱۸
دامنه سیستم و ماهیت رویدادها.....	۱۸
فرآیند حسابداری.....	۲۰
فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری.....	۲۵
خلاصه.....	۲۶
پیش فصل اول.....	۲۷

فصل دوم. فرآیندهای توسعه سیستم

ویژگی‌های یک سیستم موفق.....	۳۱
مربوط بودن سیستم برای حسابداری.....	۳۴
چرخه عمر ایجاد و توسعه سیستم.....	۳۵
مراحل چرخه عمر ایجاد و توسعه سیستم.....	۳۵
روش شناسایی رسمی ایجاد و توسعه سیستم.....	۳۶
ایجاد و توسعه سریع برنامه‌های کاربردی.....	۳۸
مبنای نمونه؛ یکی از تکنیک‌های مهم توسعه سریع برنامه‌های کاربردی.....	۳۸
مشارکت حسابرسان داخلی در طراحی سیستم.....	۳۹

۴۳	جزئیات گزارش مطالعه سیستم
۵۴	اشکال‌زدایی برنامه
۵۵	آموزش
۵۶	آزمایش
۵۷	تبدیل
۵۸	مشارکت حسابرس داخلی در پیاده‌سازی
۵۹	عملکرد سیستم
۶۱	خلاصه
۶۲	پرسش فصل دوم

فصل سوم. سیستم‌های حسابداری مدیریت و حسابداری مالی

۶۴	جریان اطلاعات
۷۴	جمع‌آوری داده‌ها
۷۴	طبقه‌بندی و کدبندی
۷۵	کدهای پاسخگویی
۸۰	گزارشگری مالی و حسابداری سنجش مسئولیت
۸۰	خلاصه فصل
۸۰	پرسش فصل سوم

فصل چهارم. کنترل‌های داخلی

۸۲	کنترل داخلی و ویژگی‌های آن
۸۴	ریسک اطلاعات حسابداری
۸۵	اجزای کنترل داخلی
۹۳	خلاصه
۹۳	پرسش فصل چهارم

بخش دوم. مباحث مربوط به حسابداری بخش عمومی

فصل پنجم. کلیاتی در خصوص حسابداری بخش عمومی

۹۸	بودجه و مراحل آن
۱۰۰	مراحل انجام خرج
۱۰۲	حسابداری بخش عمومی
۱۰۲	نظام حسابداری بخش عمومی
۱۰۹	کدینگ حسابداری
۱۱۱	ساختار حساب‌ها در نظام حسابداری بخش عمومی
۱۲۴	نحوه تعیین ساختار در تعریف تفصیلی‌ها